

บทความวิจัย (Research Article)

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหา
นักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

The Administration of the Student Support System Through Participation to
Solve the Problem of Students Dropping Out Triamudom Suksa Pattanakarn
Suratthani School under the Secondary Educational Service
Area Office Sutatthani Chumphon

พีรธรรม เพชระ¹, กษมา ศรีสุวรรณ², และมะลิวัลย์ โยธารักษ์^{3*}

Peeratham Petchara¹, Kasama Srisuwan² & Maliwan Yotharak³

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3*}

Buddhist Educational Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.^{1,2,3*}

*Corresponding author, Tel. 091-4916465, Email: Maliwan_y@gmail.com

Received: April 1, 2024, revised: May 4, 2024, Accepted: May 4, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี
ชุมพร 2) ศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออก
กลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุ
ราษฎร์ธานี ชุมพร 3) นำเสนอการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อ
แก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ด้วยการวิจัยงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน การสนทนากลุ่ม
ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูล
โดยอุปนัย โดยมีขั้นตอนการศึกษาสภาพ ขั้นตอนการศึกษากระบวนการบริหาร และขั้นตอนการนำเสนอ
กระบวนการผลการวิจัยพบว่า 1) มีการดำเนินงานตามขั้นตอนการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน 5 ขั้นตอน แต่พบว่า ครูมีภาระงานมาก ครูที่ปรึกษาบางคนไม่เห็นถึงความสำคัญในการรู้จักนักเรียน
เป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาได้รับข้อมูลนักเรียนเพื่อคัดกรองนักเรียนบางคนอาจไม่ให้ข้อมูลที่เป็นความจริง
การเอาใจใส่ของครูที่ปรึกษาและนักเรียนประจำชั้นของแต่ละชั้นเรียนไม่เหมือนกัน ครูที่ปรึกษามีภาระงานที่
มากและมีนโยบายต่างๆของต้นสังกัดให้ดำเนินการเป็นจำนวนมาก และประสานงานกับองค์กรภายนอก
โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ และการส่งต่ออาจจะถูกจำกัดในภาพลักษณ์
ของโรงเรียน 2) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1)
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและ

แก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยสรุปออกมาเป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอน 1.ประชุมวางแผน 2.ดำเนินการ 3.ส่งเสริม ป้องกัน 4.ประเมิน และ 5.รายงานผล 3) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การมีส่วนร่วม, ออกกลางคัน

Abstract

The objective of this research is to 1) study the administrative conditions of the student care and assistance system at Triam Udom Suksa Pattanakarn School, Surat Thani, under the Surat Thani Secondary Educational Service Area Office, Chumphon. 2) Study the administration of the student care and assistance system through participation. To solve the problem of students dropping out, Triam Udom Suksa Pattanakarn School, Surat Thani, under the Surat Thani Secondary Educational Service Area Office, Chumphon, 3) Presenting the administration of the student care and assistance system through participation. To address the problem of students dropping out of Triam Udom Suksa Pattanakarn School, Surat Thani, under the Surat Thani Secondary Educational Service Area Office, Chumphon, through a qualitative research study. Data were collected through in-depth interviews. 15 people involved, in-depth interviews with 5 experts, and a focus group discussion. There were 7 experts. The instrument used was an interview form. Group discussion, assessment, and analysis of the data inductively. There are steps to study the condition. Steps for studying the administrative process and the steps for presenting the process. The results of the research found that 1) there were operations according to the 5 steps of the student care and assistance system, but it was found that teachers had a lot of workload. Some counselors do not recognize the importance of getting to know each student as an individual. Counselors receive student information to screen out some students who may not provide truthful information. The attention given to counselors and homeroom students in each class varies. Advisors have a large workload and many agency policies to implement. and coordinate with organizations outside the school and other stakeholders. There was a delay in processing. and referrals may be limited in the school's image. 2) Consists of 5 steps of operating the student care and support system as follows: 1) Knowing students individually 2) Screening students 3) Promotion and development Students 4) preventing and solving problems and 5) forwarding them using participatory approaches including: participation in decision making Participation in operations, participation in benefits and participation in evaluation In summary, it was divided into 5 steps: 1. planning meeting, 2. implementing, 3. promoting and preventing, 4. evaluating and 5. reporting results. 3) The experts were of the opinion that it is possible, appropriate, and beneficial.

Keywords: Student Support System, Participation, Students Drop Out

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่วนหนึ่ง มาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้วัฒนธรรมต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย เด็กเยาวชนซึมซับแนวคิด และกระแสนิยมบางอย่างเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต ซึ่งบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัยและต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น ปัญหาการติดยาเสพติด การพนัน การติดเกม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครุภักดิ์ในวัยรุ่น การตกเป็นเหยื่อการบริโภควัตถุอันตราย การใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาท เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม และเศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัวไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนดูแลใกล้ชิด ทำให้เด็ก ๆ เรียนรู้ชีวิตด้วยตนเองจากสังคมนอกบ้านและอาจถูกชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ถึงแม้ว่ารัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะออกกฎหมาย หรือระเบียบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีนโยบาย หรือโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนแล้วก็ตาม แต่เด็กเยาวชนของไทยจำนวนมากไม่น้อยยังหาทางออกไม่ได้ การออกกลางคันของนักเรียน เป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ปัญหาหนึ่งที่ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ทำให้เกิดความสูญเสียของงบประมาณในการจัดการศึกษาถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะได้ทุ่มเทให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคัน (drop out) อย่างจริงจังแล้วก็ตาม แต่ในปัจจุบันปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนก็ยังคงไม่หมดไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการเรียนการสอน ก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาการออกกลางคัน ของนักเรียนเช่นเดียวกับหน่วยงานหลักทางการศึกษาในระดับอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากการสำรวจ และติดตาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

การออกกลางคันของเรียนช่วงเดือนมกราคม 2565 มีตัวเลขจำนวนนักเรียน นักศึกษา นักเรียนพิการ และผู้พิการ ที่ตกหล่นและออกกลางคัน เหลือ 121,642 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียน นักศึกษา กลุ่มปกติ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) รวมทั้งสิ้น 67,129 คน พบตัวแล้ว 52,760 คน ในจำนวนที่พบตัวนี้มีเด็กที่กลับเข้าระบบการศึกษา 31,446 คน ไม่กลับเข้าระบบ 21,314 คน อยู่ระหว่างการติดตาม 5,628 คน และติดตามแล้วไม่พบตัว 8,741 คน ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มนักเรียนพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) สพฐ.และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษา กศน.อายุเกิน 18 ปี ที่เกินวัยการศึกษาภาคบังคับและมีความต้องการประกอบอาชีพ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยความร่วมมือของ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษาได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐาน การทำงานที่ตรวจสอบได้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูก

ทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือ เกิดได้น้อยที่สุด 2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดนักเรียน เป็นกลุ่มปกติ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและการพัฒนา กลุ่มเสี่ยงซึ่งต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขตามแต่กรณี กลุ่มมีปัญหาซึ่งต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วนและกลุ่มพิเศษคือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะซึ่งต้องให้การส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ตามความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด 3. การป้องกันและแก้ไขปัญหามีหลายเทคนิค วิธีการสิ่งที่ ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อยสองประการคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 4. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีกิจกรรมหลักสำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor: YC) เป็นต้น 5. การส่งต่อ อาจมีบางกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปเพื่อแก้ปัญหา ของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น ปัญหาที่พบบ่อยคือการมีส่วนร่วมจากบุคคลต่างๆในสังคมและครอบครัวจึงต้องมีการมีส่วนร่วม การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีลักษณะที่รวมตัวกันเพื่อกิจกรรมโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องในกิจกรรมบางอย่างทั้งในระดับของการแสดงความคิดเห็นพิจารณาการตัดสินใจ การวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน การประเมินผล การร่วมผลประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ ร่วมกัน

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (ที่มเฉพาะกิจสำนักประชาสัมพันธ์, 2565) มาตรา 63 ได้กำหนดว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสมรวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนนักศึกษาตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้ และคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่นักเรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามกายภาพรวมทั้งมาตรา 23 (5) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนแล้วการป้องกันและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ก็นับว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสภาพสังคมในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี อำเภอกาญจนดิษฐ์ เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

พบว่าในปีการศึกษา 2564-2565 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผ่าน และปัญหาด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านความคุ้มครอง ด้านยาเสพติด และด้านเพศ ซึ่งทำให้มีนักเรียนออกกลางคัน และถือว่าเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ปัญหา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี ให้มีเพื่อทราบแนวทาง และสามารถใช้นำแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นอย่างไร
2. การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นอย่างไร
3. การนำเสนอการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. เพื่อนำเสนอการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปเป็นฐานความรู้ในการกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

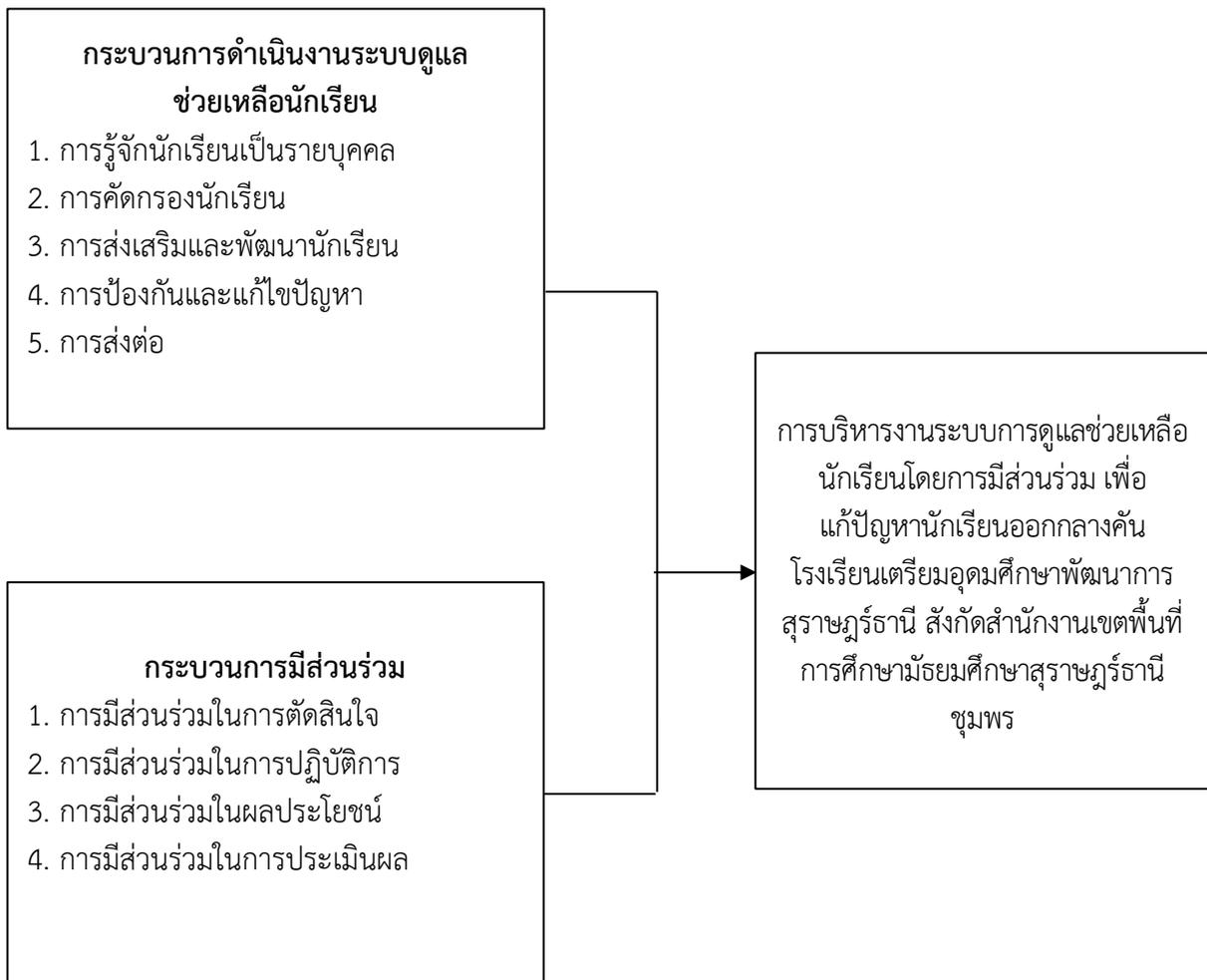

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธี และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และครูทุกคน ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

นักเรียนออกกลางคัน คือ การที่นักเรียนพ้นสภาพจากการเป็นนักเรียน หรือลาออก จากสถานศึกษาที่นักเรียนศึกษาอยู่ก่อนเรียนครบตาม หลักสูตรที่กำหนดไว้ (วราวุธ ราชเนตร, 2556)

การมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีลักษณะที่รวมตัวกันเพื่อกิจกรรมโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องในกิจกรรมบางอย่างทั้งในระดับของการแสดงความคิดเห็นพิจารณาการตัดสินใจ การวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน การประเมินผล การร่วมผลประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ ร่วมกัน(พรเทพ รุ่งแผน, 2561)

จากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการศึกษาสภาพ

- การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก
- การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการศึกษากระบวนการบริหาร

- ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก
- การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการนำเสนอกระบวนการ

- นำเสนอรูปแบบการสนทนากลุ่ม
- ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
- แบบสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 27 คน ขั้นตอนการศึกษาสภาพ 15 คน ขั้นตอนการศึกษากระบวนการบริหาร 5 คน และขั้นตอนการนำเสนอกระบวนการ 7 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการศึกษาสภาพ 15 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ขั้นตอนการศึกษากระบวนการบริหาร 5 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และขั้นตอนการนำเสนอกระบวนการ 7 คน ใช้แบบประเมิน และแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยอุปนัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่ามีการดำเนินงานตามขั้นตอนการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน แต่พบว่า ครูมีภาระงานมาก ครูที่ปรึกษาบางคนไม่เห็นถึงความสำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาได้รับข้อมูลนักเรียนเพื่อคัดกรองนักเรียนบางคนอาจไม่ให้ข้อมูลที่เป็นความจริง การเอาใจใส่ของครูที่ปรึกษาและนักเรียนประจำชั้นของแต่ละชั้นเรียนไม่เหมือนกัน ครูที่ปรึกษามีภาระงานที่มากและมีนโยบายต่างๆของต้นสังกัดให้ดำเนินการเป็นจำนวนมาก และประสานงานกับองค์กรภายนอกโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ และการส่งต่ออาจจะถูกจำกัดใน

ภาพลักษณ์ของโรงเรียน

2. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหา นักเรียน ออกจากคั่นของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และ 5) การส่งต่อ โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมได้แก่ การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยสรุปออกมาเป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอน 1.ประชุมวางแผน 2.ดำเนินการ 3.ส่งเสริม ป้องกัน 4.ประเมิน และ 5. รายงานผล

3. ผลการนำเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อ แก้ปัญหา นักเรียนออกจากคั่นของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนออกจากคั่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพรมาพิจารณากับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ พบว่า 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการตั้งแต่เยี่ยมบ้านนักเรียน สังเกตพฤติกรรม สัมภาษณ์ ทำแบบนร.01 แบบขอรับทุนการศึกษานักเรียนยากจน และมีการประเมิน EQ, SDQ และแบ่ง นักเรียนออกเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลางและอ่อน เพื่อที่จะสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง 2) การคัดกรอง นักเรียนจะต้องมีการสำรวจข้อมูลในด้านต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลมาแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ เช่น กลุ่ม ปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ และการคัดกรองด้านยาเสพติดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มค้า โดยมีการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ แผลผล และสรุปผลการคัดกรองนักเรียน เพื่อที่จะสามารถ นำข้อมูลเหล่านี้มาดูแลนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และถูกต้อง 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนตาม ความสามารถและตรงตามศักยภาพของนักเรียน ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น มวยไทย กีฬารักบี้ มีการจัดทำ โครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม และสรุปผลการดำเนินการ มีการจัดแนะแนวนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้รู้ถึงความถนัดของนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) การป้องกันและแก้ไข ปัญหาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี การดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาต้อง ทำควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนให้ ผ่านการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ จะต้องมี การร่วมมือกัน ระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขนักเรียนได้ตรงจุด 5) การส่งต่อของโรงเรียนเตรียม อุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี จะมีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาการส่งต่อภายในจะต้อง ส่งต่อไปยังหัวหน้าระดับ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายแนะแนวตามลำดับการส่งต่อภายนอก ซึ่งจะต้องมีการ ประสานความร่วมมือในการดูแลนักเรียนร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีการประสานความร่วมมือในการดูแลนักเรียน ร่วมกัน เพื่อสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานีมีการดำเนินงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีการแต่งตั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมกันดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ตามขั้นตอนและตรงกับสภาพปัญหาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรฉาย ไทยรัตน์ ได้ศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการวางแผนปฏิบัติ สถานศึกษาได้กำหนดนโยบาย ทิศทาง เป้าหมาย โครงสร้างและคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดทำแผนงาน ได้แก่ คณะกรรมการประสานงานมีการประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้กับบุคลากรและได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ เทคนิคหรือทักษะต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พรศักดิ์ ผกากรอง (2562) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษากระบวนการ พบว่า การดำเนินการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย การมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาที่นักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี มีการดำเนินงานโดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วม มี 4 ส่วน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ โดยมีการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร โครพ (2564) ได้ศึกษา แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียน นักศึกษาเป็นรายบุคคล 16 รายการ เช่น งานครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองร่วมประชุมวางแผนเพื่อหาวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน นักศึกษา เป็นรายบุคคล ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน นักศึกษา 21 รายการ เช่น หัวหน้าแผนกวิชาต่าง ๆ มีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในการคัดกรองด้านการเรียนของนักเรียน นักศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ด้านที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน นักศึกษา 29 รายการ เช่น สถานศึกษาจัดให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นักศึกษา 12 รายการ เช่น งานปกครองจัดให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน นักศึกษา ด้านที่ 5 การส่งต่อนักเรียน นักศึกษา 9 รายการ เช่น สถานศึกษาจัดให้หน่วยงานภายในสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานส่งต่อนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาการเสพสารเสพติด

3. ผลการนำเสนอ ทำให้การดำเนินงานสามารถเป็นไปได้เป็นอย่างดี ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเมื่อดำเนินงานตามแนวทางการมีส่วนร่วมสามารถที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งยัง

แก้ปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน ได้เป็นอย่างดี ซึ่งขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เป็นขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคีเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูจิตวิทยาและการแนะแนว ครูหัวหน้าระดับชั้น หัวหน้าส่วนงาน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ โดยการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นำแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน มาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ทำให้โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี ทำให้การดำเนินงานจะส่งผลให้การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ ศุภษร,นเรศ ชันชะรี (2565) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง และสำคัญที่สุดคือ ตัวนักเรียนเอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ ตัดสินใจร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย โดยมีวิธีการและกระบวนการที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ ส่วนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมี ขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ตามลำดับ มีการประสานความร่วมมือ จากหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด การที่โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองก็จะทำให้ การพัฒนา ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น แก้ปัญหาให้นักเรียนออกกลางคัน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ จริยธรรม คุณธรรม ตลอดจนให้มีทักษะด้านการดำรงชีวิต และสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ (2562) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี มีการดำเนินการโดยมีทีมคณะดำเนินการได้แก่ “ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล” โรงเรียนมีทีมประสานช่วยดำเนินการประสานการดำเนินงานระหว่างทีมนำและทีมทำ ในการจัดการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลร่วมกับการดำเนินการตามโครงการด้วยรักและห่วงใยใกล้ไกลจะไปเยือนมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนในทุกปีการศึกษาและมีการวางแผนสร้างความเข้าใจให้แก่ครูที่ปรึกษาทุกคนและมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ที่ได้จากการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างทีมนำ ทีมประสาน และทีมทำ ซึ่งทำให้มีการ จัดทำข้อมูลที่ต้องและเป็นปัจจุบัน “ด้านการคัดกรองนักเรียน” โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนประชุมสร้างความเข้าใจระหว่าง คณะดำเนินการทีมนำ ทีมประสานและทีมทำเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนให้แก่ครูที่ปรึกษาโดยยึด หลักการคัดกรองนักเรียนตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของคณะกรรมการศึกษาขั้น พื้นฐานที่มุ่งเน้นในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการคัดกรองนักเรียน “ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน” โรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม นักเรียน โดยให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วม “ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา” โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาและ

แนะนำเบื้องต้นให้แก่ักเรียน และมีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียน “ด้านการส่งต่อนักเรียน” โรงเรียนมีการบันทึกผลการช่วยเหลือ หรือรายงานการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน

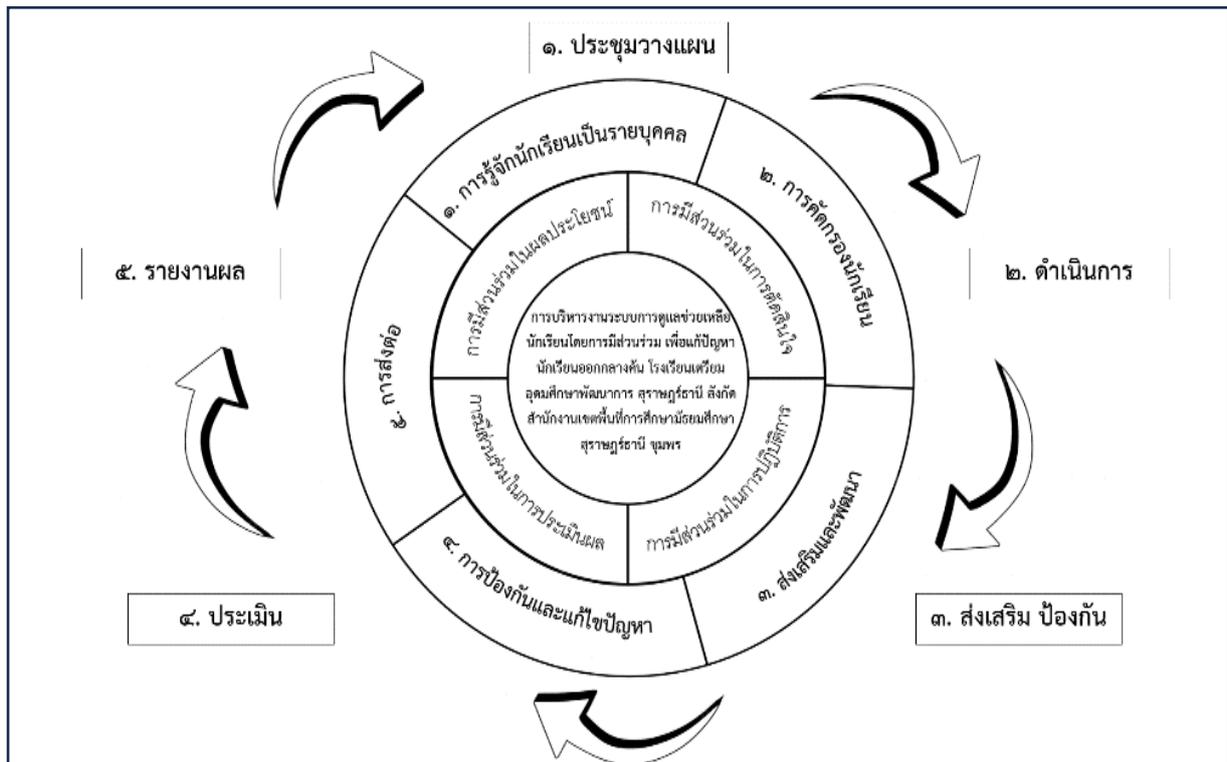
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ในขั้นตอนสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย การมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาักเรียน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และการส่งต่อ เป็นขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือักเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาควิชาหรือฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูจิตวิทยาและการแนะแนว ครูหัวหน้าระดับชั้น หัวหน้าส่วนงาน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและดูแลักเรียนได้อย่างทั่วถึง

2. การนำแนวทางการมีส่วนร่วม มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนเพื่อแก้ปัญหาักเรียนออกกลางคัน ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทำให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

3. จากการศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ซึ่งศึกษาขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาักเรียน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และการส่งต่อ โดยการนำแนวทางการมีส่วนร่วมได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเกิดเป็นองค์ความรู้ 5 ขั้นตอน 1. ประชุมวางแผน 2. ดำเนินการ 3. ส่งเสริม ป้องกัน 4. ประเมิน และ 5. รายงานผล ดังแผนภาพสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังโมเดลการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพรที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ควรมีการนำแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน มาใช้ดำเนินการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรในสังกัดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน แก่ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในการบริหารงานกิจการนักเรียน ในส่วนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบริบทของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาควรมีนโยบายจัดให้ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน และสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานในโครงการ/กิจกรรมการจัดอบรมให้

ความรู้ แก่นักเรียน อย่างต่อเนื่อง

3. สถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้งานกิจการนักเรียนจัดให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน ในการปฏิบัติงาน ในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมและพัฒนาักเรียน

4. สถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้งานกิจการนักเรียนจัดให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน ในการปฏิบัติงาน ในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

5. สถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้งานกิจการนักเรียนจัดให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคัน ในการปฏิบัติงาน ในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งต่อนักเรียน

6. งานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับการดำเนินงาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาโปรแกรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ
3. แนวทางการส่งเสริมศักยภาพครูผู้ดูแลและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *คู่มือการคุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทีมเฉพาะกิจสำนักประชาสัมพันธ์. (2565). *ปัญหาเด็กเยาวชน: ปัญหาครอบครัวปัญหาสังคมและปัญหาชาติ*, <http://www.senate.go.th/w3c/senate/spaw2/uploads/files/>.
- พรเทพ รุ่งแผน. (2561). *การบริหารสถานศึกษา และพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์ คอร์ปอเรชั่น.
- พรศักดิ์ ผลการอง. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสอ.นังงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วรารุช ราชเนตร. (2556). *สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยการอาชีพเชิงทราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศุภวรรณ ศุภสร,นเรศ ชันชะรี. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 22(1), 73-80.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *พาน้องกลับมาเรียน” โครงการสำคัญ ศธ. ตั้งเป้าพาเด็กหลุดระบบการศึกษา กลับเข้าเรียน 100%*. <https://ops.moe.go.th/360bring-students-back-to-school-3/>.

- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 304-314.
- สุนทร โครพ. (2564). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 143-153.